

rein als dat der *christelijke* school. Maar hoe treurig verschijnt dit ideaal nog in 't verschiets te liggen! Ziet toch op het reeds verkregen schoone resultaat in Nederland (...). En de vrijheid daartoe ontbreekt allermint in België. (...) De strijd voor de *christelijke* school is 'n strijd voor *heel* 'n land en voor *heel* 'n volk. Laat mij het U ook hier met de slotwoorden van Dr Kuyper op het hart mogen binden: *'Betrek met het schoolkind (de hoop der toekomst toch!) in de armen de wacht bij het Kruis; blijf met liefde dat kind omarmen en houdt het Kruis vast... En God van den hemel zal het U dan (ook hier in België) doen gelukken.*²³

Den Boeft, Wolf, Warner en Hepp hoopten dan ook niet dat het, naast de op dat moment bestaande school met de Bijbel in Brussel, uitsluitend nog in Antwerpen tot protestantse schoolstichting zou komen: 'wanneer,' zo viel in 1906 in de *Gereformeerde Kerkbode voor België* te lezen,

zullen de oogen der Christenen in België er voor opengaan hoe de Christelijke School de hoofdfactor is voor den bloei der Protestantschen Kerken in dit Roomsche land? (...) Wanneer zal dit reveil, deze opwekking in de Belgische kerken gezien worden, dat zij zich opmaken om met ijver allerwegen Christelijke Scholen op te richten?²⁴

Het streven naar stichting van lagere scholen op protestants-christelijke grondslag was weliswaar niet tot gereformeerde kring beperkt – in de negentiende eeuw hadden diverse protestantse schooltjes bestaan, waarvan er slechts één, te Maria-Horebeke, de drempel naar de twintigste eeuw had weten te overschrijden –, maar kreeg met de wording van de GKB wél een nieuwe impuls. Het vooral in deze kerkgroep sterk levende ideaal kreeg op 11 april 1922 zijn beslag in de creatie van de Vereniging voor Vlaamsch Protestantisch-Christelijk Onderwijs in België. De oprichters van deze protestantse schoolvereniging waren niet allen gereformeerd,²⁵ maar gereformeerden gingen niettemin al spoedig een hoofdrol in de vpcO vervullen.²⁶ Dankzij de inspanningen van de vpcO konden scholen met de Bijbel hun deuren openen in Antwerpen aan het einde van de jaren 1920 en te Gent, Mechelen, Denderleeuw, Ronse, en Komen in de jaren 1930.²⁷ Hoewel niet direct bij de oprichting van deze scholen betrokken, ging de vpcO zich in die jaren eveneens ontfemen over scholen met de Bijbel in Genk en Ichtegem. De vereniging beijverde zich daarnaast voor de instandhouding van drie oudere protestantse schooltjes – het al genoemde schooltje in Maria-Horebeke, de Prinses Julianaschool in Brussel

Historisch Tijdschrift GKN 24 (juni 2012) 3-27.

²⁰ Zie, bijv.: H.R. Boudin, *Van Leopold I tot Jean Rey. De protestanten in België van 1839 tot 1989* (Brussel 1990).

²¹ Zie, bijv.: A. Prins, *The History of the Belgian Gospel Mission from 1918 to 1962* (onuitgegeven dissertatie, Evangelische Theologische Faculteit Leuven, 2015).

²² G.L.J. Liagre, 'Magister dixit... Een eeuw protestants Nederlandstalig lager onderwijs in Brussel (1830-1930), deel 2', *Arduin* 4 (november 2008) 49-75, aldaar 58-64.

²³ B. [J. den Boeft], 'School en maatschappij', *Gereformeerde Kerkbode voor België* 1.5 (26 juni 1904) 2-4, aldaar 3-4. [Oorspronkelijke cursivering.]

²⁴ 'Varia', *Ibid.* 2.50 (18 maart 1906) 4.

²⁵ Volgens E.D.A. Pichal (1898-1983) ging het om: P.J. Chrispeels (1859-1939), P. Joelants (1862-1937), C. Blommaert (1867-1942), O. Blommaert (1878-1961), A.W.P. Vietti (1884-1964), J.H.W. Pijl (1885-1945), J.F. Decoster (1885-1962), J.J.H. Visch (1883-1948), L. Bruyneel en P. Neven (1886-1958), de enige gereformeerde. Zie: A. De Jonge, 'Zij wisten ervan te vertellen...', *De Kruisbanier* 18.22 (2 juni 1962) 3-4, aldaar 3.

²⁶ Krijger, *A Dutch City*, 42-44; 'Een Hollandse stad', 13-14.